Problema abordării etnice a variației stilului artistic din spațiul balcano-carpato-pontic în secolele V-III a. Chr.

Andrei COROBCEAN

Combinarea tradiționalului stil geometric cu cel animalier a fost unul dintre elementele de bază ale conturării în secolele V-III a. Chr., în întregul spațiu dintre Balcani, Carpați, Nistru și Pontul Euxin, a unei arte originale, destinată consumului elitar, diversitatea stilistică a căreia coincide, în spațiu, cu arealul de răspândire a geților. Cartarea pieselor de artă aplicată a admis posibilitatea că stilizarea reprezentărilor zoomorfe și combinarea lor cu motivele geometrice, maniera redării, opțiunea stilistică, în general, descriu toate împreună un areal relativ strict delimitat între Balcani, Carpați, Nistru și Pontul Euxin, adică aria de răspândire a triburilor nord-tracice a geților.

În conceptul de „artă getică" au fost determinate unele trăsături definitorii: combinarea ornamentului fito-geometric cu reprezentări zoomorfe și antropomorfe; stilizarea imaginilor realiste; predominarea reprezentărilor animaliere fantastice; predilecția pentru decorul geometric: spirale, benzi hașurate etc.; respectarea principiului *horror vacui*. Arta tracică sau tracogetică este analizată ca un fenomen original care, aflat într-o zonă de contact, a absorbit elemente grecești, orientale și scitice în domeniul motivelor și al opțiunilor stilistice, influența greacă rămânând decisivă alături de influența scitică prin stilul animalier.

Influențele în domeniul stilului au fost reciproce, între populația tracică și cea scitică. Materialele relevă o preluare creativă de către meșterii traci a elementelor de influență scitică.. În cadrul stilului animalier general se înscrie o manieră schematizată, proprie artei tracice, profund influențată de arta iraniană, și greacă. Chiar dacă stilul artistic elitar cuprinde în sine influențe și inspirație venite din afara spațiului cercetat, el adaptează preferințele stilistice locale, care țin de elemente ale schematismului și geometrismului moștenit din perioada precedentă. La originalitatea detaliilor stilistice se mai adaugă cea a motivelor.

La fel, ca și în cazul stilului ceramic, cel artistic păstrează același cadru geografic, între Carpați, Balcani și Nistru, fapt care sugerează, fără exagerări, anumite situații etnoistorice, cel puțin o unitate etno-culturală, în care etnosul menționat în sursele narative, cel getic, ar fi fost dominant la sud și nord de Dunăre până la Nistru. Această aserțiune nu trebuie interpretată neapărat prin predominarea unui singur grup etnic, ci ca o prevalare a sa probabil politică asupra altor neamuri nord-tracice, iraniene etc. din spațiul respectiv.

Utilizarea pieselor de artă în interpretările etnice necesită o abordare vigilentă, din cauza atribuirii lor consumului elitar, unde elementul „etnic" poate fi diminuat. Răspândirea stilului animalier pe un areal destul de larg a depășit, totuși, granițele etnice, iar tradițiile locale au contribuit la diversificarea lui.